

DELEGATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHETSÄRENDENS MÅL FÖR KOMMUNALVALET 2021

1. Strukturerna i ordning	2
2. Högklassigt beslutsfattande möjliggör jämställdhet	4
3. Kommunen som arbetsgivare	6
4. Inverkan av coronapandemin och beredskap inför framtida kriser	7
5. Social- och hälsovårdsbranscherna som trygghet för dem som är i utsatt ställning	8
6. Utbildning och fritid: alla medborgares rättighet	12
7. Kommunal ekonomi och framtida ekonomiska utmaningar	14

DELEGATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHETSÄRENDENS MÅL FÖR KOMMUNALVALET 2021

1. Strukturerna i ordning

Jämställdhetslagen slår fast en allmän skyldighet att främja jämställdheten mellan könen som gäller de kommunala myndigheterna. Framför allt ska myndigheterna sträva efter att förändra de förhållanden som hindrar att jämställdhet uppnås. Förbudet mot diskriminering på grund av kön gäller även diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck.

Kommunerna bör som utbildningsanordnare se till att jämställdhetsplaner görs upp i alla utbildningsstadier.

- Kommunerna förbinder sig att främja jämställdhet och ge jämställdhetsarbetet tillräckliga resurser. För att stödja jämställdhetsarbetet utser kommunerna en person/personer som ansvarar för jämställdhet.

- I beredningen av jämställdhetsfrämjande åtgärder beaktas ett intersektionellt perspektiv: förutom kön beaktar man i beredningen också bland annat socio-ekonomisk ställning, ålder och etnisk bakgrund.
- Kommunerna tillsätter jämställdhets- och jämlikhetskommittéer.
- Kommunerna undertecknar Europeiska deklARATIONEN om jämställdhet. Efter att ha undertecknat deklARATIONEN gör kommunerna upp en verksamhetsplan för att främja de mål som slås fast i deklARATIONEN.
- Kommunernas jämställdhets- och jämlikhetsplaner är à jour och innehåller åtgärder med inverkan som främjar jämställdhet mellan könen och jämlikhet. De åtgärder som ingår i planerna bör vara mätbara och kommunerna följer aktivt med hur de förverkligas.
- I sin kommunikation beaktar kommuner och städer jämställdhet mellan könen och mångfalden bland kommuninvånarna. Genom könsmedveten visuell kommunikation i kommunerna demonteras skadliga normer.

2. Högklassigt beslutsfattande möjliggör jämställdhet

I kommunalvalet år 2017 var andelen kvinnor bland de invalda i fullmäktige större än någonsin tidigare. Av de nyvalda fullmäktigeledamöterna var 39 % kvinnor och 61 % män. I Finland utom Åland valdes sammanlagt 8 999 personer till stads- och kommunalfullmäktige och av dem var 3 514 kvinnor och 5 485 män. Andelen kvinnor i fullmäktige på fastlandet har aldrig sammalagt räknat varit över 40 %, trots att andelen kvinnor bland de röstberättigade i det förra kommunalvalet var 51 % och trots att kvinnor är mer aktiva som väljare, med ett valdeltagande på 61 % jämfört med 57 % för män. Könsfördelningen bland ordförande för kommunfullmäktige är den samma som könsfördelningen bland fullmäktiges medlemmar, alltså 39 % kvinnor och 61 % män. Bland kommunstyrelsernas ordförande är 31 % kvinnor och 69 % män.

- Allas röster behövs. I kandidatuppställningen återspeglas mångfalden i kommunens invånare såväl i fråga om kön, ålder och etnicitet som i fråga om andra olikheter. Partierna förbinder sig i sin kandidatrekrytering att aktivt uppmuntra representanter för alla kön och människor med olika bakgrund att ställa upp som kandidater.

- **Minst 40 % av kommunstyrelsernas, fullmäktiges och nämndernas ordförande är kvinnor år 2021.**
- **Kommunerna inleder pilotprojekt för att utveckla en könsmedveten budgetering under fullmäktigeperioden. I startskedet fattas beslut om hur resultaten rapporteras och utnyttjas. Kommunernas egna informationsproduktion utvecklas också så att den stödjer en bedömning av könskonsekvenserna.**
- **Kommunerna ordnar utbildning om jämställdhet, jämlikhet och likabehandling för alla sina förtroendevalda samt hela sin personal. I utbildningarna beaktas samtliga kön och i dem ingår ett avsnitt om bedömningen av könseffekter.**
- **Kommunerna gör upp anvisningar för konstruktiv interaktion inom organisationen för förtroendevalda. I samband med anvisningarna gör man upp säkerhetsanvisningar för trakasserier mot förtroendevalda online och i andra verksamhetsmiljöer.**

3. Kommunen som arbetsgivare

Kommunerna är en betydande arbetsgivare i Finland. Inom kommunfältet arbetar 421 000 personer och ungefär 80 % av dem är kvinnor.

- För samma och likvärdigt arbete ska lönen vara den samma. Med beaktande av den utbildningsnivå som behövs inom ett område minskas löneskillnaderna mellan branscherna. Hur en uppgiftsspecifik lön byggs upp redovisas transparent.
- Kommunerna förbinder sig att främja jämställdhet och likabehandling i sin rekrytering. Kommunerna väljer branschvis de uppgifter inom vilka anonym rekrytering testas genom att all personinformation avlägsnas från arbetsansökan. Inom experimentet ingår både kvinno- och mansdominerade branscher. Erfarenheterna delas mellan kommunerna. När kommunernas rekryteringssystem utvecklas beaktas de egenskaper inom olika system som möjliggör anonym rekrytering.
- Kommunen som arbetsgivare uppmuntrar och gör det möjligt för båda föräldrarna att ta föräldraledigt.
- Kommuner och övriga kommunala aktörer går igenom de yrkesbeteckningar som är i användning och ersätter alla dem som inte är könsneutrala med nya, könsneutrala beteckningar.

4. Inverkan av coronapandemin och beredskap inför framtida kriser

Coronapandemin påverkar hela samhället. Offentlig service och den servicens tillgänglighet samt samhällets stödsystem har en viktig roll i krissituationer. Under den kommande kommunalfullmäktigeperioden är beredskap inför framtida kriser viktig.

- Kommunerna följer upp hur coronapandemin påverkar välmåendet av de anställda inom social- och hälsovården, undervisningsväsendet och småbarnsfostran. Kommunerna stödjer välmåendet bland de anställda i de här kritiska branscherna.
- Könkonsekvenserna av åtgärderna efter pandemin utvärderas innan beslut fattas.
- I beredskapen inför nya pandemier beaktar man de många könkonsekvenser som har visat sig i hem, arbetsliv och stödtjänster under coronapandemin. Till exempel anpassningsförmågan inom tjänsterna för våldsoffer utvecklas med tanke på framtida krissituationer och tillgången till mångspråkiga tjänster för våldsoffer tryggas. Den ökade belastningen av oavlönat vårdarbete beaktas och tillgången till kollektivtrafik tryggas.

5. Social- och hälsovårdsbranscherna som trygghet för dem som är i utsatt ställning

Social- och hälsovårdsreformen

- När social- och hälsovårdsreformen genomförs ser kommunerna med framförhållning till att kedjan av social- och hälsovårdstjänster bibehålls obruten. Kommunikationen effektivteras i övergångsskedet från kommunala till nya regionala aktörer.

Könsspecifika hälsovårdstjänster

- Män använder hälsovårdstjänster i mindre utsträckning än kvinnor. I synnerhet män som är hemlösa och missbrukare är utsatta. I kommunerna utvecklas åtgärder som gör att män i högre grad söker sig till den offentliga hälsovården. Kommunerna följer upp vilken inverkan åtgärderna har och att de utvecklas enligt behov.
- Kommunerna sprider information om självundersökning av bröst för att förebygga bröstcancer.
- Kommunerna erbjuder unga avgiftsfria preventivmedel och ser till att preventivmedel är lätt tillgängliga.

Äldrevård och välmående bland de äldre

- Kommunerna övervakar aktivt kvaliteten på de tjänster för äldre som kommunerna producerar eller köper som köptjänster samt de här tjänsternas verkliga tillgänglighet i takt med att digitaliseringen fortskrider.
- Mångfalden i fråga om kön och sexualitet beaktas i de tjänster för äldre som kommunerna erbjuder.

Ungefär 70 % av närståendevårdarna är kvinnor. Hur närståendevården fungerar påverkar i synnerhet kvinnors utkomst, pensionstrygghet och karriärutveckling. Kommunerna följer upp hur närståendevårdarna orkar och ser till att de får hjälp att orka bättre.

- Könmedveten information om närståendevården och dess könskonsekvenser produceras i kommuner och regioner.

Könsspecifik missbrukarvård och bostadslöshet

- Tillgången till missbrukartjänster tryggas på alla håll i Finland. Inom missbrukararbetet utvecklas tjänster specifikt för kvinnor. Stödtjänster för familj och närstående erbjuds aktivt.
- Av dem som är bostadslösa är en betydande del män. Bostadslöshet kan med fog anses vara ett mannspecifikt problem. Bostadslösa kvinnor är dubbelt marginaliserade på grund av sin bostadslöshet och sitt kön. Kvinnor som är bostadslösa och har missbruksproblem lider en betydande risk att utsättas för våld.
- I tjänsterna för bostadslösa beaktas alla kön och regnbågsfolkets behov.
- Bostadslösa får avgiftsfria mens- och inkontinensskydd samt preventivmedel.

Könsrelaterat våld

- Våld motarbetas både genom förebyggande åtgärder och genom att erbjuda kommuninvånarna tjänster med låg tröskel.
- Identifieringen av offer för människohandel utvecklas genom att utbilda personal i nyckelpositioner.

- Kunnandet i fråga om könsstympning av flickor ökas och reaktionsförmågan utvecklas inom social- och hälsovårdens personal (inklusive barnskyddet).
- Kommunerna informerar tydligt och brett om att det finns stödenheter för personer som har utsatts för sexuellt våld, Seri-stödcentren för sexualbrottsoffer, hjälplinjer och stödtjänster för offer och att de här tjänsterna är avgiftsfria.
- Anställda inom kollektivtrafiken utbildas i att ingripa mot könsrelaterade trakasserier och ofredande.

Asyl och integration

Kvinnor som söker asyl samt köns- och sexuella minoriteter är ofta i speciellt utsatt ställning. Könsrelaterat våld och våld som kränker en persons sexualitet bör identifieras i asylprocessen.

- Kommunerna stödjer också förverkligandet av jämställdhet för asylsökande och erbjuder enligt behov könsspecifika rum för dem som har beviljats asyl.
- I kommunerna utvecklas i samarbete med frivilligorganisationer nya former för att främja integration och välmående bland kommuninvånarna. I kommunerna ser man till att erbjuda tillräckligt med språkutbildning och att den når alla nykomlingar, även kvinnorna.

6. Utbildning och fritid: alla medborgares rättighet

Finländska ungdomars läskunskap hör till toppen i OECD-länderna. Inverkan av familjebakgrund och kön på läskunskapen har ändå ökat. Undersökningar visar att socioekonomisk bakgrund har en betydande inverkan i synnerhet på pojkars inlärningsresultat. År 2018 var 11,7 % av männen i åldern 20–24 år utan studieplats eller arbete. För kvinnor i samma ålder var siffran 11,9 %. Av männen avbröt 6,4 % och av kvinnorna 4,4 % studier som skulle ha lett till en examen.

Materialet i skolhälsoundersökningen 2019 visar att 4 % av pojkarna i klasserna 4–5 och 5 % av flickorna i de klasserna hade upplevt störande kommentarer om sina kroppar eller sexuellt kränkande meddelanden under de senaste 12 månaderna. I klasserna 8–9 hade 8 % av pojkarna och 32 % av flickorna upplevt störande beteende i anknytning till det sexuella. I klasserna 8–9 hade 4 % av pojkarna och 10 % av flickorna upplevt sexuellt våld under det senaste året.

Av de elever i högstadieåldern som hörde till en könsminoritet upplevde 23 % mobbning i skolan minst en gång i veckan, medan motsvarande andel bland övriga ungdomar var 6 %. Av unga som tillhörde sexuella minoriteter hade 40 % upplevt sexuella trakassarier.

- I en jämställd kommun satsar man på utbildning och fostran. Beslutsfattande angående utbildning och fostran styrs av målet att utrota könssegregeringen i inlärningsresultat och utbildningsbranscher.
- Könssensitiviteten inom småbarnsfostran främjas genom att ge fortbildning till yrkesmänniskorna inom småbarnspedagogiken. Genom utbildning förbereder man sig också på att lagen om jämställdhet kräver utvidgad jämställdhetsplanering.
- I ordnandet av utbildning uppmärksammas olika inlärningssätt och alla tryggas en trygg inlärningsmiljö. Mångfalden i fråga om kön är en naturlig del av skolornas och ungdomsarbets vardag och man ser till att regnbågsungdomarna mår bra.
- Den utredning kring trakasserier som Finlands Centrum för etik inom idrotten har låtit göra visar att ungdomar och toppidrottande kvinnor upplever allra mest sexuella trakasserier inom idrotten.
- I kommunerna bör varje invånare ges möjlighet att idka hobbyer, samlas och röra på sig utan att utsättas för sexism, rasism eller diskriminering.
- Perspektiv som beaktar jämställdheten mellan könen och likabehandling görs till en del av planeringen och uppföljningen av kommunens motionstjänster.

7. Kommunal ekonomi och framtida ekonomiska utmaningar

Kommuner och samkommuner använder ungefär 44 miljarder euro per år på att erbjuda tjänster och främja kommuninvånarnas välmående. Av utgifterna täcks ungefär hälften av skatter, en fjärdedel av avgifter och försäljningsintäkter och en knapp femtedel av statsandelar. Många kommuner står inför stora ekonomiska utmaningar på grund av förändringen i befolkningsstrukturen och ett ökat behov av tjänster.

- Könskonsekvenser av kommunernas ekonomiska utmaningar bör utvärderas.
- Könskonsekvenserna av ekonomiska beslut bör bedömas i alla skeden av beslutsfattandet.
- Inverkan av coronapandemin på kommunernas ekonomi bör granskas ur könsperspektiv.

Delegationen för jämställdhetsärenden TANE är en jämställdhetspolitisk aktör och påverkare vars uppgift är att följa med och främja jämställdhet i samhället.

TANE lyfter fram strukturer som upprätthåller ojämlikhet mellan könen och arbetar aktivt för att avskaffa dessa i samarbete med partier, myndigheter, forskare och organisationer.

TANE främjar också forskningsverksamhet som rör jämställdhet och användningen av jämställdhetsforskningens resultat.

TANE har en rådgivande roll inom statsförvaltningen. Partierna utser medlemmarna i delegationen. Sammansättningen motsvarar maktförhållandena i riksdagen. Paraplyorganisationer inom området utser permanenta expertmedlemmar till delegationen.

tane.fi

facebook.com/tasaarvo

twitter.com/tasaarvoTANE

TANE

tasa-arvoasioin
neuvottelukunta